

„благо вино“ (шара). Попътъ налага върху покривната плоча, като върху маса, вода, съ която следъ молитвата ръси хората; тѣ седятъ на камънитѣ на оградата, пиятъ и ядатъ.

На северо-западъ отъ с. Гердеме (Св. Атанасъ) колятъ курбанъ.

На мѣстото на долменъ построявали и църкви (църковище Св. Георги въ Долна-Махала на с. Гердеме).

Въ мѣстността „Енювецъ“ до с. Гердеме има една грамада съ нѣколко джба; тукъ селянитѣ, когато има болестъ, суша и под. се черкуватъ.

Въ могиликитѣ до долменитѣ се погребватъ некръстени деца; като примѣръ служи могилата „Еврейчета“ до с. Гердеме.

РАЗРУШЕНИЯ.

Долменитѣ сж много изложени на разрушение, било отъ иманяри, било отъ невежеството на околното население. Д-ръ Бончевъ¹⁾ върно забелѣзва „за напредналото унищожение, което е постигнало върха на своето развитие въ последнитѣ години.“ Камънитѣ отъ долменитѣ и камънитѣ отъ могилитѣ имъ сж вдигани за разни цели: Въ с. Голѣмъ Дервентъ (Казълагашка околия) камънитѣ отъ могилата на долмена употребили за църквата.

МОГИЛИЩА.

Въ планинитѣ Странджа и Сакаръ се срѣщатъ особени групи отъ низки могили, за които употребихме думата „Могилище“. Тѣ се намиратъ въ сѣдство съ мегалитнитѣ паметници, но не принадлежатъ съ тѣхъ на едно и сжщо време.

Групитѣ се състоятъ отъ голѣмо количество могилки, на нѣкои мѣста съ стотици, и сж натрупани една до друга така, че се допиратъ съ периферитѣ си.

Могилкитѣ сж снабдени по периферитѣ си съ огради отъ прости камъни (креписъ). На нѣкои мѣста, а именно на тѣзи, които се намиратъ по склонове, се е измилъ насипътъ почти съвършено та е останала само каменната кржгла ограда, която прилича на така нареченитѣ „кромлечи“. Такива кржгове се срѣщатъ въ Сакаръ-планина²⁾; подобни кржгове видѣхме и между с. с. Саранли и Теке (Харманлийска околия) съ диаметръ около 6 м. Измиването на насипа въ тѣзи мѣста се дължи на пѣсъчливо-глинестата почва, която се е образувала отъ разрушението на тукашния камъкъ (гранитенъ гнайсъ) и която лесно се измива.

Малки групи подобни могилки се срѣщатъ и въ източния Балканъ.³⁾

¹⁾ Сборникъ, XVIII, стр. 665.

²⁾ Бр. Шкорпилъ, Паметници изъ Българско I. отъ Таблицата „Единъ кромлечъ на Караджовъ рѣтъ до с. Гердеме“ и стр. 24—25; Сборникъ, XVIII, стр. 695—696.

³⁾ Въ околността на Върбица, на с. Кюпрю-кьой, Провадийско, надъ Варненското езеро и др.